

Streszczenie

Przeformułowanie w uczeniu się języka obcego

W niniejszej publikacji przedstawiono refleksję teoretyczną oraz sprawozdanie z badań mających na celu rozpoznanie potencjału przeformułowania w uczeniu się języków na różnych etapach edukacyjnych i w odniesieniu do różnych celów kształcenia, a także zweryfikowanie przeformułowania jako narzędzia analizy wypowiedzi uczniowskiej. W opisanych badaniach przeformułowanie zostało włączone do repertuaru metodologicznego badań glottodydaktycznych oraz do praktyki nauczania języków obcych na różnych poziomach nauczania i dla różnych celów kształcenia na przykładzie trzech języków obcych. W analizie realizacji wypowiedzi uczniowskich każdorazowo uwzględniono zarówno specyfikę wybranego poziomu nauczania, obrany cel dydaktyczny, rodzaj zadania jak i aspekty uczenia się możliwe do rozwijania na danym etapie edukacyjnym. Pozwoliło to na pokazanie w jaki sposób budowanie kompetencji językowych uczniów może zostać połączone z rozwijaniem ich kompetencji metajęzykowych (świadomość sprawności użycia wybranych elementów leksykalno-gramatycznych) i formalnych (czuwanie nad spójnością i poprawnością wypowiedzi). W przedstawionych sytuacjach dydaktycznych przeformułowanie zostało także opisane i zbadane w funkcji narzędzia refleksyjnego nauczania/uczenia się języka obcego.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano teoretyczne podstawy obranej metodologii badawczej oraz wypracowano wstępne zasady jej wykorzystania w dydaktyce języków obcych.

Rozdział drugi zawiera raport z badania przeprowadzonego w szkole podstawowej z dziećmi z klasy III i VI. Analiza zgromadzonego korpusu przeformułowanych wypowiedzi w języku angielskim na poziomie początkującym miała na celu uchwycenie sposobów korzystania przez dzieci z dostarczonych przez nauczyciela wzorców językowych i tekstowych a także monitorowania w oparciu o nie wypowiedzi własnej. U dzieci młodszych zadanie przeformułowania dotyczyło podstawowych struktur gramatyczno-leksykalnych w porządku chronologicznym (opis codziennych rytuałów zasadzający się na powtórzeniach wybranych struktur), a u dzieci starszych obejmowało bardziej złożone

opowiadanie z wykorzystaniem materiału obrazkowego. Zestawienie przeformułowanych produkcji uczniów z udzielonymi przez nich informacjami na temat sposobów korzystania z tekstu źródłowego w dialogu dydaktycznym umożliwiło wgląd w ich strategie planowania i kontrolowania wypowiedzi na podstawie tekstu wyjściowego.

W rozdziale trzecim pisemne przeformułowania uczniów gimnazjum w języku niemieckim jako obcym przeanalizowano pod kątem uwzględnienia normy dyskursywnej, a także w zakresie realizacji osobistych celów uczenia się w ramach określonych przez zadanie przeformułowania opowiadania. W centrum zainteresowania badawczego znalazły się zastosowane przez uczniów środki leksykalno-gramatyczne i tekstowe typowe dla narracji, zarówno te inspirowane tekstem wyjściowym jak i te wykraczające poza repertuar w nim obecny. Przeprowadzone zaraz po wykonaniu zadania wywiady dostarczyły cennych informacji o tym, jak uczniowie postrzegają swoje umiejętności wzorowania się na wypowiedziach cudzych i jak oceniają skuteczność tego typu uczenia się w perspektywie rozwijania własnych kompetencji w języku obcym.

Przedmiotem czwartego rozdziału było wykorzystanie przeformułowania w treningu strategicznym na potrzeby pisania tekstów akademickich przez studentów studiów neofilologicznych. Badanie objęło studentów filologii romańskiej - magistrantów przygotowujących prace dyplomowe w języku francuskim. Miało ono charakter podłużny, a badane w nim zadania przeformułowania przybierały różne formy i zakresy w zależności od etapu doświadczenia, począwszy od wykorzystania przeformułowania w rozwijaniu rozumienia artykułów naukowych, a skończywszy na budowaniu własnych tekstów akademickich. Wspólnym celem dydaktycznym dla wszystkich zadań przeformułowania w omawianym kontekście było rozwijanie umiejętności konceptualizowania problemu naukowego (rozumienia problemów teoretycznych przedstawianych w artykułach) i jego komunikowania zgodnie z wymogami dyskursu akademickiego, co docelowo miało się przełożyć na jakość ujmowania problemu w wypowiedzi własnej (redagowanie wstępu do pracy magisterskiej).

Szerokie spektrum sytuacji dydaktycznych a także zastosowanie metodologii badania w działaniu pozwoliło na rozpoznanie funkcjonalności przeformułowania i warunków jego stosowania w różnych kontekstach dostarczając jednocześnie przykładów wykorzystania przeformułowania jako narzędzia rozwijania językowych kompetencji komunikacyjnych i kompetencji uczenia się w określonym celu.